

”Nie dla szkoły lecz dla życia się uczymy”

PROGRAM PRACY Z UCZNIEM ZDOLNYM

**w ZESPOLE SZKÓŁ TECHNICZNYCH
im. Bohaterów Września 1939r.
w Kolbuszowej**

Kolbuszowa 2009

Spis treści

- I. Wstęp.
- II. Charakterystyka programu.
- III. Charakterystyka sylwetki ucznia zdolnego.
- IV. Cele programu.
- V. Zadania szkoły.
- VI. Metody i formy pracy z uczniem zdolnym
- VII. Zadania nauczycieli z uczniem zdolnym
- VIII. Efekty.
- IX. Ewaluacja programu.

I. WSTĘP

Rozwijanie uzdolnień i zainteresowań uczniów jest ważnym elementem pracy szkoły i nauczycieli. Proces ten powinien zacząć się możliwie jak najwcześniej i być kontynuowany w dalszym etapie kształcenia.

Wiele badań wskazuje, że wysoki procent uczniów zdolnych nie wykorzystuje w pełni swoich możliwości umysłowych w nauce szkolnej.

W każdej szkole są uczniowie chętni do pogłębiania swoich zainteresowań oraz posiadający zdolności w określonej dziedzinie.

Dlatego należy rozwijać i poszukiwać takich talentów, czasami ukrytych.

Praca z uczniem zdolnym jest często ograniczona podczas lekcji. Nauczyciele muszą stosować inne, różne formy i metody pracy, aby taki uczeń nie zniechęcił się, lecz pracował dalej nad swoim rozwojem.

Program ten jest przeznaczony do realizacji przez nauczycieli ZST w Kolbuszowej

II. CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU

Praca z uczniem zdolnym stanowi w wielu wypadkach wyzwanie dla samego nauczyciela, który musi uwzględnić fakt stawiania wyższych wymagań uczniom szczególnie uzdolnionym, ale musi też dostosować się do wysokich wymagań i oczekiwań ze strony tych uczniów.

Kluczem do sukcesu w tym zakresie jest oczywiście osobowość nauczyciela, jego wiedza i entuzjazm, ale jego osamotnione działania nie mogą być w pełni efektywne, lecz stanowić muszą fragment zorganizowanych działań szkoły ukierunkowanych na pracę z uczniem zdolnym.

O potrzebie podejmowania dodatkowych wysiłków, by uczniowie szczególnie uzdolnieni zostali objęci opieką, muszą być przekonani wszyscy nauczyciele. Stąd niezbędne jest podjęcie szerokich działań wypracowanych przez szkołę, by rozpoznać zdolności uczniów, utwierdzić ich w przekonaniu o posiadaniu określonych predyspozycji i wskazać możliwości rozwoju i odniesienia sukcesu.

Program ma na celu pomoc uczniom zdolnym w osiągnięciu sukcesów w życiu szkolnym oraz środowisku lokalnym.

W celu podniesienia jakości pracy szkoły w zakresie doskonalenia pracy z uczniem zdolnym w nauce proponuje się podjęcie zorganizowanych działań w następujących kierunkach:

- ❖ Stworzenie przez szkołę atmosfery dla uczniów zdolnych w celu przekonania ich o konieczności ciągłego rozwoju oraz samodzielnej pracy samokształceniowej.
- ❖ Ścisła współpraca wychowawców i nauczycieli w rozpoznawaniu szczególnych zdolności uczniów, inspirowaniu i mobilizowaniu ich do dalszej pracy.
- ❖ Zorganizowanie w szkole działań wspomagających (np. zadań dodatkowych) w celu rozwijania szczególnych uzdolnień uczniów.
- ❖ Mądre i konsekwentne wdrażanie do udziału w olimpiadach i konkursach w celu konfrontacji wiedzy i umiejętności uczniów z innymi.
- ❖ Wypracowanie systemu nagradzania i promowania każdego, najmniejszego nawet sukcesu uczniów i ich opiekunów.
- ❖ Uwzględnienie w planie rozwoju zawodowego potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia pracy z uczniem zdolnym.
- ❖ W procesie uczenia się ucznia zdolnego musi współpracować ze szkołą dom rodzinny. Rodzice powinni opiekować się pracą samokształceniową ucznia, motywować go do pracy, z pełną życzliwością aprobować jego wysiłki i doceniać postępy.
- ❖ Psychologowie, pedagodzy uważają, że największe znaczenie w pracy z uczniami zdolnymi ma rozwijanie myślenia twórczego oraz działania oryginalnego.

Wskazówki do stworzenia uczniom warunków do myślenia twórczego:

1. Cenić twórcze myślenie.
2. Zwiększać wrażliwość dzieci.
3. Nie narzucać sztywnych schematów.
4. Stwarzać atmosferę twórczą w klasie.
5. Stwarzać sytuacje wymagające twórczego myślenia.
6. Stwarzać okresy aktywności i spokoju.
7. Udostępniać środki do realizacji pomysłów.
8. Popierać zwyczaj pełnej realizacji pomysłów.
9. Popierać zdobywanie wiedzy w wielu dziedzinach.
10. Kształtować u ucznia wiarę we własne możliwości.
11. Pobudzać aktywność uczniów.

12. Walczyć z nudą i apatią.
13. Urozmaicać proces nauczania.
14. Być wzorem dla uczniów.

III. CHARAKTERYSTYKA SYLWETKI

1. Ucznia zdolnego charakteryzuje:

- ❖ wysoki poziom zdolności ogólnych, czyli zdolność do rozumowania abstrakcyjnego, łatwość uczenia się, inicjatywa i oryginalność w pracy intelektualnej,
- ❖ wysoki poziom zdolności specjalnych (uzdolnień),
- ❖ wysokie osiągnięcia w nauce,
- ❖ dyspozycje lub osiągnięcia twórcze,
- ❖ silne i szerokie zainteresowania,
- ❖ silna motywacja do zajmowania się ucznia dziedziną działalności,
- ❖ zdolność do wytężonej pracy, łatwość skupienia się nad danym problemem, duże zróżnicowanie emocjonalne, szybki styl pracy,
- ❖ cechy osobowości i wytrwałość w dążeniach, samodzielność, poczucie własnej wartości, skłonność do dominacji.

Pomocne w prawidłowym rozpoznawaniu i wyławianiu uczniów odpowiadających tym kryteriom jest baczne obserwowanie takich cech jak:

- ❖ sprawność językowa (rozumienie szerokiego zakresu słów, łatwe dysponowanie niezbędnymi słowami oraz giętkość i umiejętność dobrego wyrażania myśli), zdolność skojarzeniowa, umiejętność ogarniania wielu idei i wiązania większej ilości faktów,
- ❖ wyjątkowy zasób energii umysłowej i fizycznej, a nawet poczucie humoru,
- ❖ oryginalność myślenia, zdolność analizy i syntezy,

IV. CELE PROGRAMU

Cele główne

1. Rozwijanie zainteresowań (artystycznych, naukowych, sportowych, społecznych) uczniów.
2. Rozwijanie i poszerzanie wiadomości i umiejętności zdobytych na lekcjach.
3. Rozwijanie zdolności poznawczych i kształcących.
4. Rozwijanie zainteresowań, uzdolnień i aspiracji uczniów.
5. Uzyskanie wiedzy o wyższym poziomie trudności - zgodnym z poziomem rozwoju ucznia
6. Kształtowanie umiejętności precyzyjnego, twórczego myślenia i formułowania wypowiedzi.
7. Kształtowanie postaw społecznych.
8. Przygotowanie do konkursów i olimpiad przedmiotowych.
9. Pomoc w wyborze kierunków dalszego kształcenia (poradnictwo zawodowe).
10. Nauka umiejętności kierowania własnym rozwojem.

Cele szczegółowe - to przede wszystkim uzyskanie lub podniesienie umiejętności:

1. Samodzielnego i logicznego myślenia.
2. Planowania i organizowania pracy własnej i w grupie.
3. Uczenia się z wykorzystaniem różnych źródeł informacji, zwłaszcza Internetu.
4. Indywidualizowanie pracy dydaktycznej pod kątem zainteresowań i możliwości uczniów,
5. Uzupełnianie, poszerzanie treści programowych i ponadprogramowych,
6. Inspirowanie uczniów zdolnych do aktywności twórczej i oryginalności myślenia,
7. Poznanie przez uczniów samego siebie, swoich możliwości i kierowania własnym rozwojem,
8. Wzbogacenie procesu kształcenia na lekcji,
9. Tworzenie środowiska wychowawczego stymulującego rozwój uzdolnień i postaw twórczych,
10. Poznanie metod i technik uczenia się określonych dziedzin wiedzy, wzbogacanie języka naukowego, rozwiązywanie problemów teoretycznych w tym oryginalnych i skomplikowanych,
11. Zwiększenie efektywności pracy całej szkoły

V. ZADANIA SZKOŁY:

1. Identyfikacja uczniów zdolnych
2. motywowanie do pracy
3. Kierowanie rozwojem tych uczniów
4. Stwarzanie warunków do optymalnego rozwoju
5. Zindywidualizowanie procesu nauczania
6. Pomoc w rozwiązywaniu problemów emocjonalnych
7. Pomoc merytoryczna
8. Udostępnianie źródeł wiedzy
9. Organizowanie zajęć pozalekcyjnych, kółek przedmiotowych i zainteresowań
10. Wykorzystywanie form wypoczynku i relaksu

VI. METODY I FORMY PRACY

Metody pracy z uczniem :

- ❖ metoda problemowa
- ❖ metoda kształcąca wyszukiwanie i wykorzystywanie informacji z różnych źródeł
- ❖ metoda zastosowania nabytej wiedzy w praktyce
- ❖ metoda rozwijania zainteresowań
- ❖ metoda porozumiewania się w różnych sytuacjach
- ❖ metoda prezentowania własnych poglądów
- ❖ metody aktywizujące

W pracy z uczniem stosujemy odpowiedni sposób prowadzenia lekcji metodami aktywnymi np. metodą projektu, problemową, warsztaty, burza mózgów. Służą temu również:

- ❖ stawianie pytań pobudzających krytyczne myślenie,
- ❖ samodzielne rozwiązywanie problemów,
- ❖ dostosowywanie zadań do indywidualnych zdolności ucznia,
- ❖ przygotowywanie referatów, asystentura, dodatkowe prace długoterminowe, rozwiązywanie trudniejszych zadań w ramach omawianego zagadnienia,
- ❖ praca grupowa m.in. z wykorzystaniem kart pracy, listy zadań, źródeł,
- ❖ przydzielenie trudniejszych zadań podczas pracy grupowej lub indywidualnej,

- ❖ stwarzanie uczniom sytuacji wyboru zadań, ćwiczeń lub prac dodatkowych.

Trudności pojawiające się w pracy z uczniem zdolnym.

Sposób przejawiania wyjątkowości przez ucznia zdolnego bywa przykry zarówno dla jego kolegów jak i nauczyciela. Uczniowie ci :

- ❖ - są nietolerancyjni dla pozostałych (szczególnie dla dużo słabszych od nich),
- ❖ - uporczywie dociekają dowodzą swoich racji, kwestionują zdanie nauczycieli,
- ❖ - nie liczą się z konsekwencjami swojego postępowania w grupie rówieśniczej,
- ❖ - różna hierarchia wartości powoduje ich wyobcowanie z klasy,
- ❖ - swoją osobą absorbują nauczyciela, zabierają czas lekcji,
- ❖ - zawyżają poziom przerabianego materiału i metod, które nie interesują innych.

Formy pracy z uczniem zdolnym:

1. Stopniowe zwiększanie wymagań.
2. Praca pozalekcyjna.
3. Udział w konkursach i olimpiadach.
4. Indywidualizacja nauczania poprzez realizację zadań o charakterze interdyscyplinarnym (np. wykonanie prezentacji multimedialnych, tłumaczeń lub słowników przedmiotowych, kompleksowych opracowań złożonych zagadnień przyrodniczych, historycznych, społecznych itp.).
5. Pomoc w przygotowaniu się do konkursów przedmiotowych i interdyscyplinarnych.
6. Zachęcanie ucznia do samodzielnego uczestnictwa w wydarzeniach pozaszkolnych, takich jak: odczyty, seminaria, spotkania, wystawy, koncerty, warsztaty, obozy, kółka zainteresowań, przedstawienia teatralne, seanse filmowe.
7. Grupowej - koła zainteresowań: matematyczne, humanistyczne, historyczne, ekologiczne, chemiczne. SKS i inne.

8. Uczniowie mają możliwość udziału w warsztatach, wykładach, seminariach, konkursach szkolnych, konkursach pozaszkolnych, rozgrywkach przedmiotowych, pokazach, przeglądach, prezentacjach, zawodach, turniejach, meczach, wycieczkach edukacyjnych.
9. Opracowywanie przez nauczycieli programów rozwijania zdolności kierunkowych matematycznych, literackich, artystycznych, społecznych i innych.
10. Prowadzenie lekcji na kilku poziomach i jawne ocenianie.

VII. ZADANIA NAUCZYCIELI

1. Praca nauczycieli z uczniem zdolnym:

- ❖ Opracowanie i dobór skutecznych metod i form pracy.
- ❖ Motywowanie, aktywizowanie uczniów.
- ❖ Wykorzystywanie intelektualnego potencjału ucznia zdolnego.
- ❖ Analizowanie osiągnięć.
- ❖ Dzielenie się uwagami, spostrzeżeniami i doświadczeniem.
- ❖ Nakłanianie do samorealizacji.
- ❖ Opracowanie narzędzi badań uczniów zdolnych.
- ❖ Przyjmowanie roli doradcy i organizatora procesu uczenia się.
- ❖ Współpraca z rodzicami dzieci zdolnych,
- ❖ Udzielenie dla całej grupy uczniów wskazówek z technologii uczenia się w celu osiągnięcia coraz to lepszych wyników i skrócenie czasu uczenia się (zajęcia warsztatowe przeprowadzone przez psychologa z Poradni psychologiczno-pedagogicznej).
- ❖ Stosowanie na lekcji jak najwięcej pytań problemowych, pobudzających uczniów do myślenia.
- ❖ Indywidualizacja zadań domowych, uczniowie zdolniejsi otrzymują zadania trudniejsze.

VIII. SPODZIEWANE EFEKTY PRACY:

1. Dzieci zdolne chętnie uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych i rozwijają własne zdolności
2. Nauczyciele uwzględniają aktualne potrzeby takich uczniów
3. Uczniowie rozwijają umiejętności myślenia twórczego
4. Nauczyciele wyzwalają w nich inicjatywę, motywują do twórczej pracy
5. Nauczyciele i uczniowie rozwiązują problemy zespołowo i pracują metodą projektów
6. Uczniowie konsekwentnie realizują zadania o różnym charakterze

7. Uczniowie prezentują wyniki pracy twórczej (udział w różnego rodzaju konkursach przedmiotowych, artystycznych, sportowych, redagowanie gazetki szkolnej, praca w samorządzie uczniowskim itp.)
8. Rodzice uczniów zdolnych włączają się do wspólnego budowania strategii pracy uczniowie zdolni i ich rodzice są bardziej odporni psychicznie na ewentualne porażki
9. Uczniowie umacniają się w poczuciu własnej wartości
10. Uczniowie, ich rodzice i nauczyciele osiągnęli satysfakcję z realizacji programu

IX. EWALUACJA:

1. Testy osiągnięć
2. Wyniki konkursów i olimpiad
3. Wyniki semestralne i końcowe
4. Tabele osiągnięć